

Školsko natjecanje iz povijesti

22. siječnja 2025.

2. kategorija: VIII. (osmi) razred

zaporka

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

	65
--	----

Upute natjecateljima

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita trebaš pazljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
- Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
- Pazljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit piši isključivo pisanim, ne tiskanim slovima. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2024./2025.
- 9. Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
- Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Školskoga povjerenstva.

Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

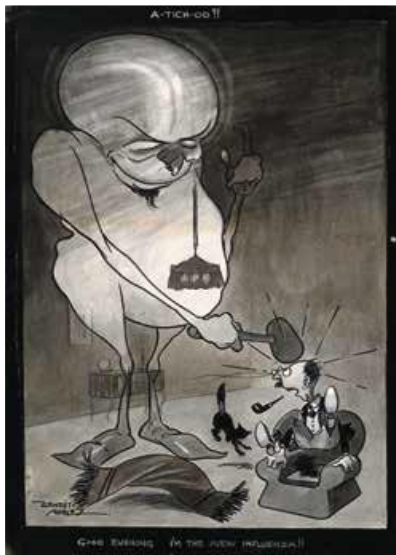
Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)

2. _____
(član Školskoga povjerenstva)

3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Pažljivo prouči karikaturu Ernesta Noblea iz 1918. godine i odgovori na pitanja.

Apćiha! Dobra večer, ja sam nova gripa!

1.1. Na pandemiju koje bolesti se odnosi prikazana karikatura?

1	
---	--

1.2. Navedi dva uzroka velike smrtnosti zbog navedene pandemije.

1	
---	--

1.3. Imenuj pandemiju koja se pojavila 2019. godine u Kini i proširila svijetom.

1	
---	--

1.4. Kakav je stav autora karikature prema prikazanome događaju.

1	
---	--

2. Zaokruži slovo ispred umjetničkoga stila koji odgovara označenomu mjestu (?) na lenti vremena.

A) nadrealizam

1	
---	--

B) futurizam

C) minimalizam

D) fovizam

3. Nacističko odbacivanje moderne umjetnosti bilo je odraz njihove netrpeljivosti prema svemu što se nije uklapalo u njihov strogi ideološki okvir i rigidnu viziju društva. Odgovori na pitanja.

3.1. Napiši jednu aktivnost koju su provodili nacisti u cilju zabrane širenja modernih ideja?

1	
---	--

3.2. Što se očekivalo od umjetnika u nacističkoj Njemačkoj?

1	
---	--

4. Zaokruži slovo ispred točno kronološki poredanih događaja između dvaju svjetskih ratova.

A. Charles Lindbergh preletio Atlantski ocean → otkrivena Tutankhamonova grobnica → otpočela s radom Radiostanica Zagreb → održane prve Zimske olimpijske igre

1	
---	--

B. otkrivena Tutankhamonova grobnica → održane prve Zimske olimpijske igre → otpočela s radom Radiostanica Zagreb → Charles Lindbergh preletio Atlantski ocean

C. otpočela s radom Radiostanica Zagreb → Charles Lindbergh preletio Atlantski ocean → održane prve Zimske olimpijske igre → otkrivena Tutankhamonova grobnica

D. održane prve Zimske olimpijske igre → Charles Lindbergh preletio Atlantski ocean → otkrivena Tutankhamonova grobnica → otpočela s radom Radiostanica Zagreb

5. Pažljivo pročitaj ulomak pisanoga povijesnoga izvora o obračunu nacista sa Židovima kojega je zapisao suvremenik događaja, američki konzul David Buffum i odgovori na postavljena pitanja.

Razbijali su izloge, pljačkali židovske prodavaonice i stanove... Glavna je ulica blijestila jer je bila prekrivena razbijenim staklom. Sve su sinagoge gorjele... Vatrogasci nisu izašli gasiti ni jedan od tih požara. Teško je povjerovati, ali vlasnici prodavaonice optuženi su da su sami podmetnuli požar te su zbog toga izvučeni iz postelja u 6 ujutro i poslani u zatvor. Mnogi su Židovi poslani u koncentracijske logore.

(<https://archive.org/details/AntisemiticOnslaught/n3/mode/2up?q=18>)

5.1. Kako se naziva događaj opisan u ovome povijesnom izvoru?

1	
---	--

5.2. Uzimajući u obzir vrijeme nastanka, o kakvoj se vrsti povijesnoga izvora radi? Argumentiraj svoj odgovor.

1	
---	--

5.3. Što je bio cilj takvoga nacističkog postupanja prema Židovima i njihovoj imovini?

1	
---	--

6. Poveži pojmove upisivanjem samo jednog slova na crtu ispred pojma u lijevome stupcu. Dva se pojma iz desnog stupca ne mogu povezati.

_____ revizionizam	A) Italija i Njemačka i Japan
_____ Mala Antanta	B) francuska okupacija
_____ Rurska oblast	C) demilitarizirana zona
_____ Liga naroda	D) neučinkovita
	E) težnja za pripajanjem tuđih područja
	F) vojno-politički savez Kraljevstva SHS, Rumunjske i Čehoslovačke

2	
---	--

7. Pažljivo prouči slijepi povijesni zemljovid nakon Prvog svjetskog rata i pročitaj tvrdnje ispod zemljovida te u kružić na zemljovidu upiši broj ispred opisa koji se odnosi na odgovarajuću državu.

- 1 Nazvana po gradu Weimaru u kojemu je 1919. donesen Ustav.
- 2 Višenacionalna država nastala 1. prosinca 1918.
- 3 Nastala nakon revolucije 1923. godine
- 4 Nastala u studenome 1918., na njezin je poticaj utemeljen vojno-politički savez Mala Antanta

4	
---	--

8. Popuni tablicu tako da razvrstaš pojmove koji odgovaraju sustavu vlasti. Potrebno je dodati tri pojma od onih navedenih u pitanju.

8.1. Pojmovi: *ograničeno pravo glasa, sloboda govora, samovlašće, vjerske slobode, dvodioba vlasti, demokratski izbori.*

višestranačje	sloboda medija		opće pravo glasa	trodioba vlasti
jednakost ljudi pred zakonom		slobodno tržište		socijalna pravda

3

8.2. Kako se naziva sustav vlasti u kojemu su zastupljena navedena obilježja?

1

9. Pažljivo pročitaj povijesne izvore i odgovori na pitanja.

Izvor 1. Uz predsjednika vlade Milenka Vesnića i ministra financija Koste Stojanovića dio pregovaračkog tima Kraljevstva SHS u Rapallu bio je i Ante Trumbić, prvi ministar novonastale države. Ovako je poslije komentirao težinu odluke o prihvaćanju Rapalskoga ugovora.

Nastao je za nas momenat odluke i odgovornosti, čas duševne krize. Trebalo je odlučiti: ili primiti ili kidati (napomena: misli na kidanje odnosa s Italijom). Trećeg izlaza nije bilo. U toj muci trebalo se sabrati i ocijeniti posljedice jedne ili druge odluke. ...bili smo svjesni da primanjem ustupamo velike i životne dijelove našega naroda susjednoj kraljevini (...) Ali morali smo s druge strane voditi računa da bi se uslijed prekida zaoštrili uvelike već nepovoljni odnosi između dvije jadranske zemlje. (...) da mi naša zapadna granica, u dužini od nekoliko stotina kilometara, ostala nezatvorena, nalik na kuću u kojoj je jedan zid nadograđen (...). Trebalo je donijeti odluku; mi smo je donijeli znajući da u isto vrijeme treba da ponesemo i odgovornost pred objektivnim sudom naroda.

Izvor 2. O reakcijama na Rapalski ugovor izvještavao je *Jutarnji list*:

Split, 14. XI. Jučer je gradjanstvo Splita priredilo velike demonstracije. Radi narodne žalosti crni stijeg vije se sa zvonika sv. Duje. (...) U povorci, koja je krenula gradom poslije skupštine nošene su zastave ovite crninom i natpisi otetih gradova.

(Jutarnji list, 15. studenoga 1920.)

9.1. O kojim posljedicama jedne ili druge odluke govori Trumbić? Odgovor potkrijepi argumentom.

2

9.2. Koje je dijelove Kraljevina Italija dobila Rapalskim ugovorom?

1

9.3. Kakav je bio stav hrvatskoga naroda, a kakav političara na ovaj ugovor? Odgovor potkrijepi argumentom.

2	
---	--

10. U zadatku su ponuđena tri vojno-politička saveza sklopljena prije Drugoga svjetskog rata i šest podataka koji su povezani s njima. Svaki savez poveži s odgovarajućim podacima.

Svakomu savezu pripadaju DVA podatka. Svoje odgovore označi znakom X u ponuđeni prostor za odgovor ispod zadatka.

1. Osovina Rim - Berlin
2. Antikominternski pakt
3. Njemačko-sovjetski pakt

- A. pridružila mu se Italija
- B. sklopljen 1936. godine
- C. savezu poslije pristupio Japan
- D. pakt izazvao iznenađenje i osudu međunarodne javnosti
- E. savezništvo protiv Sovjetskoga Saveza
- F. dogovorena podjela poljskoga teritorija i pribaltičkih zemalja

3	
---	--

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						

11. Mirovni ugovor s poraženom Njemačkom sklopljen je 28. lipnja 1919. godine u Versaillesu. Predstavnici Njemačke nisu sudjelovali u izradi ugovora, već su ga dobili na potpis.

Zaokruži slovo ispred triju točnih odredaba toga ugovora.

- A) Saarska oblast stavljena pod nadzor Francuske.
- B) Njemačka se morala odreći polovice kolonijalnih posjeda.
- C) Nametnuto joj je plaćanje reparacije.
- D) Ukinuta je vojna obveza.
- E) Oko 20 % Nijemaca ostalo je izvan granica Njemačke.
- F) Rajnska je oblast demilitarizirana.

1	
---	--

12. Pažljivo pogledaj poster iz 1920. godine i odgovori na pitanja.

Poster Long live the world October! RSFSR. Moscow. 1920. Matorin M.V.

12.1. Koga prikazuju ljudi na lijevoj, a koga na desnoj strani postera?

1	
---	--

12.2. Kako se revolucija odrazila na položaj i život ljudi prikazanih na posteru?

1	
---	--

13. Nesavršenosti parlamentarne demokracije početkom XX. stoljeća bile su itekako vidljive na području Sjedinjenih Američkih Država, koje ipak nisu bile država jednakih prava za sve građane. Dio stanovnika SAD-a ne samo da nije imao pravo glasa, nego je često doživljavao nasilje.

Odgovori na sljedeća pitanja.

13.1. Kako se zove organizacija koja je provodila nasilje, a čiji su članovi prikazani na fotografiji?

1	
---	--

13.2. Koja je skupina građana bez prava glasa izložena nasilju te organizacije?

1	
---	--

14. Radio se počeo koristiti za prijenos glasa početkom 20. st. Tijekom Prvoga svjetskog rata korišten je za vojne svrhe. Prvi televizijski prijamnik svijetu je predstavljen u SAD-u 1927. g. Njihov razvoj nastavio se do današnjih dana. Odgovori na pitanja.

14.1. Koji je zajednički naziv za medije (tisak, radio, televizija), a koji im je dodijeljen zbog njihova utjecaja na društveni život?

1	
---	--

14.2. Usporedi ulogu radija i televizije u društvu početkom 20. stoljeća i danas.

1	
---	--

15. Pažljivo pogledaj karikaturu i pročitaj priloženi tekst, a zatim odgovori na pitanja.

Mussolinijevi spomenici, slike i izjave mogle su se vidjeti posvuda. Rečenica „Mussolini je uvijek u pravu“ bila je više od zakona. Novine nisu smjele pisati o njemu drukčije nego kao o nekoj vrsti „supermana“: nikad nije spomenuto da je Duce bolestan ili da je u čemu pogriješio. Njegovi se rođendani nisu slavili; bilo ih je zabranjeno i spomenuti kako tko ne bi i pomislio da Mussolini može ostarjeti.

15.1 Koje su osobine ličnosti fašisti isticali kod svojega vođe u javnosti?

1	
---	--

15.2. Na torti vidimo simbol države koja je bila uzor Mussolinijevu načinu vladanja. O kojoj je državi riječ?

1	
---	--

16. Pažljivo pogledaj fotografiju i pročitaj priloženi tekst, a zatim odgovori na pitanja.

Na fotografiji su prikazani ljudi koji prolijevaju alkohol na ulicama SAD-a.

16.1. Kako se nazivao zakon kojim se zabranjivala proizvodnja i prodaja alkohola?

1	
---	--

16.2. Komu je pogodio doneseni zakon?

1	
---	--

17. Pročitaj sljedeći tekst o modernizmu. Pronađi u tekstu 3 pogrešna pojma, prepisi ih u lijevi stupac tablice, a uz njih u desni stupac, u istome redu, upiši točan pojam.

Modernizam kao umjetničko razdoblje počinje krajem XVIII.st. Za modernizam je karakteristična pojava pokreta koji stvaraju posve novo viđenje umjetnosti. Najutjecajniji takav pokret između dvaju ratova bio je futurizam... modernistički pisci bili su izrazito nekritični prema društvu u kojemu su živjeli...

POGREŠAN POJAM	TOČAN POJAM

2	
---	--

18. Prouči izvorni povijesni tekst i odgovori na pitanja.

Preplavljeni radošću, donedavna porobljeni narodi svečano objavljuju da je njihova zločesta maćeha vještica Austrija, operirana na klinici Vilima II., nakon dugog bolovanja umrla od senilnosti. Proklinjanjem su je ispratili svi oni koji su imali nesreću da žive u njoj(...) Neka počiva u vječnome miru i da nikada ne ustane iz mrtvih.

(Poljaci, Čehoslovaci i Jugoslaveni)

18.1. Na koju se državnu zajednicu odnosi ova šaljiva osmrtnica?

1

18.2. Koje su države nastale na ruševinama spomenutoga carstva?

2

19. Na slijepome zemljovidu koji prikazuje Europu nakon Prvoga svjetskog rata označi:

19.1. **Brojem 1** označi državu koja je 1929. godine sa Svetom Stolicom sklopila Lateranske ugovore.

3

19.2. **Brojem 2** označi državu u kojoj se nalazilo sjedište Lige (Društva) naroda.

19.3. **Brojem 3** označi državu u kojoj je održana Versajska mirovna konferencija

20. Pažljivo pročitaj povijesne izvor koji govori o stvaranju Banovine Hrvatske i njezinoj teritorijalnoj organizaciji te odgovori na pitanja ispod izvora.

Savska i Primorska banovina, kao i srezovi (kotarevi) Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko (Derventa), Gradačac, Travnik i Fojnica, spojiće se u jednu jedinicu koja će se zvati Banovina Hrvatska.

Definitivni opseg Banovine Hrvatske odrediće se prilikom preuređenja države; pri tome će se voditi računa o ekonomskim, geografskim i političkim okolnostima.

Tom prilikom izdvojiće se iz gore navedenih srezova (kotareva), koji su pripojeni Banovini Hrvatskoj, opštine i sela, koja nemaju hrvatsku većinu.

(Matković, Hrvoje: Na vrelima hrvatske povijesti, Zagreb, 2006.)

20.1. Kako se naziva sporazum kojim se pokušalo riješiti hrvatsko pitanje u okviru Kraljevine Jugoslavije? _____

1	
---	--

20.2. Koji dijelovi neće ulaziti u opseg Banovine Hrvatske nakon preuređenja države? _____

1	
---	--

20.3. Dijelovi kojih su susjednih država bili uključeni u sastav Banovine Hrvatske? _____

1	
---	--

21. Ruski građanski rat odnio je milijunske žrtve. Posebno je poguban bio za civile koji su stradavali od i od jedne i od druge zaraćene strane. Nakon građanskoga rata mnoga su djeca ostala ratna siročad. Pročitaj izvješće stranoga novinara o dječjem domu u gradu Saratovu i odgovori na pitanja.

Skupljali su tu djecu s ulica, na stotine njih, djecu koja su izgubila roditelje ili su ih roditelji napustili. Smještali su ih u dječje domove. U domu koji sam posjetio pokušavali su odvojiti bolesnu i umiruću djecu od one koja su bila donekle zdrava. Većina te djece nije bila gladna, nego preglednjela... Unutrašnjost doma bila je užasna... Domaćica i tri djevojke upravljale su ovom ustanovom. Nisu mogle ništa učiniti, rekle su mi umorno. Nisu imale hrane, nisu imale novca, sapuna ni lijekova. Trenutačno je u domu oko četristo djece, rekle su mi, ali isto toliko ih je na dan umiralo. Ništa se nije moglo učiniti da se to promijeni.

(Ball, Alan M: And Now My Soul Is Hardened, Napuštena djeca u Sovjetskoj Rusiji, 1918.-1930. 2 dio, poglavlje 5)

21.1. Kakvo je bilo psihofizičko stanje djece koja su stizala u dom? _____

1	
---	--

21.2. Kakav je dojam o dječjem domu stekao strani novinar? _____

1	
---	--

21.3. Opiši kako su se osjećale djelatnice dječjega doma? _____

1	
---	--

22. Pažljivo pogledaj sliku promidžbenog postera i pročitaj tekst pored njega, a zatim odgovori na pitanja. Tekst postera glasi „Hvala dragom Staljinu za sretno djetinjstvo”.

Sovjetski vođa slavljen je i obožavan poput božanstva. U njegovu su čast organizirane posebne priredbe i svečanosti, a njegovo je mišljenje smatrano nepogrešivim.

22.1. Što je sovjetska vlast željela postići takvim posterom?

1	
---	--

22.2. Navedi obilježja koja uočavaš na posteru, a karakteristična su za njegovanje kulta ličnosti.

1	
---	--

22.3. Služe li se državnici i danas promidžbenim posterima i u koje svrhe?

1	
---	--

23. Pažljivo pogledaj fotografiju koja je isječak filma koji nastaje u prvoj polovici 20. stoljeća, a govori o utjecaju tehnologije na život ljudi. Odgovorite na postavljena pitanja.

23.1. Napiši naziv filma čiji isječak vidimo na fotografiji, a snimljen je 1936. godine.

1	
---	--

23.2. Kakav je stav Charlieja Chaplina o tehnologiji koja se pojavljuje?

1	
---	--

23.3. Kako je tehnološki razvoj promijenio svakodnevni život između dvaju svjetskih ratova?

1	
---	--

24. Pažljivo pogledaj fotografiju i odgovori na pitanja.

Pri ovome događaju dvojica jugoslavenskih atletičara pridružila su se dijelu sportaša koji su odbili pozdraviti nacističkim podizanjem ruke. Mnoge države na igre nisu poslale sportaše.

24.1. O kojemu događaju svjedoči fotografija?

1	
---	--

24.2. Osim sportskoga natjecanja u koje je svrhe režimu te države poslužio taj događaj?

1	
---	--

24.3. Navedi uzrok zbog kojega neke države nisu poslale svoje sportaše na taj događaj.

1	
---	--

25. Pažljivo pogledaj fotografiju, pročitaj tekst pored fotografije i odgovori na pitanja.

Empire State Building jedan je od najpoznatijih nebodera u New Yorku. Sagrađen je 1931. g. i ima 102 kata.

25.1. Koja je bila prvotna uloga izgradnje nebodera, poput ovoga prikazanog na fotografiji?

1	
---	--

25.2. Koji se novi materijali počinju upotrebljavati u gradnji krajem Prvoga svjetskog rata?

1	
---	--